



## Aydın Mədətoğlu

Filologiya üzrə  
fəlsəfə doktoru

Bizim yazar

**Qəhrəmanlıq nə yalnız bir yüksəliş deməkdir.  
Nə də yıldızlar kimi parlayıb sönməkdir.  
Ölməzliyi düşünmək boşuna bir əməkdir.  
Qəhrəmanlıq saldırb bir daha dönməkdir!**

Sızlasa da könüllər düşünlərin yasından  
Koşaraqdan getməli onların arxasından  
Qəhrəmanlıq içərək acı ölüm tasından  
İrəli atılmaq və sonra dönməkdir!

(Nihat Atsız)

*Türk milliyətçiliyinin 1200 illik bir tarixi var. Bilgə Xaqan və Bilgə Tonyukukla başlayan, Mahmud Kaşğarlı, Əlişir Nəvayi, Fəxrəddin Mübarəkşah, Karamanoğlu Mehmet Bey, Əhməd Vafik Paşa, Süleyman Paşa, Şəmsəddin Sami Bey, Nəcib Asim Bey, Cəlal Nuri Bey, İsmayıl Qasıralı, Yusif Akçura, Əhməd Ağaoğlu, Əli bəy Hüseyinzadə, Ziya Göybalp və Hüseyn Cavidlə davam etdirilən Türk milliyətçiliyi Nihal Atsızla zirvəyə yüksəlmişdir.*

Böyük Türk millətçisi Nihal Atsız 1905-ci ildə İstanbulda anadan olmuş, yüksək təhsil almış, gənc yaşlarından çıxardığı "Atsız Dərgisi" ilə diqqətləri özünə çəkmişdi. 15 may 1931-ci ildən 1932-ci ilin sentyabrına qədər 17 sayı nəşr olunan bu dərgidə məşhur alimlər olan Fəad Köprülünün, Zəki Vəlid Toğanın, Əbdülqadir İnanın da yazıları dərc edilmişdir. Bir Türkcü dərgi olan "Atsız Dərgisi" Türkiyə Cümhuriyyəti dövründə "Türkçülük hərəkatı"nın öncüllüyünü yapmış, Türk milliyətçiliyinə yeni çalar getirmişdir. Dərgi çıxan dövürdə ədəbiyyat fakültəsində asistan olan Atsız dərginin 17-ci nömrəsində "Universitetin qara, daha doğrusu, bir sözlə, üz qızardacaq listəsi" adlı məqalə dərc etdirir. Bu məqalədən dolayı, Atsız universitetdən uzaqlaşdırılaraq Malatya orta məktəbinə Türkcə öyrətmən olaraq təyin edilir. Sonra Atsız Ədirne lisesinə göndərilir. Ədirnədə müəllimlik etdiyi dövürdə o, "Atsız Dərgisi"nin davamı olaraq "Orhun Dərgisi"ni çıxarmağa başlayır. Türkçülük ideyasını inkişaf etdirmək, Türk milliyətçiliyini gücləndirmək məqsədi ilə nəşr edilən "Orhun Dərgisi" cəmi 9 nömrə çıxmış, "Türk Tarixi Qurumu" tərəfindən hazırlanmış lisenlərdə tədris olunan tarix dərslərinə daxil olan Türk tarixinin gerçəkliklərindəki Türk tarixinin gerçəkliklərinə uymayan məsələləri sənədlərlə ortaya qoyduğundan, dövrün idarəetçiləri tərəfindən xoş qarşılanmamış, dərgi qapadılmış və Atsız da işdən çıxarılaraq Nazirliyin əmrinə alınmışdır.

II Dünya müharibəsində qalib çıxan Sovet İttifaqı diktator Stalinin rəhbərliyi ilə Türkiyəyə basqını artırmış, Türkiyənin şərqində ermənilərin istəyi ilə torpaq, boğazlarda isə özünə haqq tələb etməyə başlamış, bütün bunlar da Türkiyənin yerli kommunistlərinin fəaliyyətini genişləndirmiş, dövlət yetkililəri solçuları dəstəkləyərək bütün milliyətçiləri şiddətli təqib etməyə və cəzalandırmağa başlamışdı. Belə bir dö-

vürdə Nihal Atsız yenidən "Orhun Dərgisi"ni nəşr etdirməyə başlamış, 1944-cü il mart nömrəsinin 15-ci sayında o dövrün Baş Naziri Şükrü Saracoğluna bir açıq məktub dərc edərək ölkədəki marksist və kommunistlərin Türkiyə milli maraqlarını zədələyən davranışları-

hər yerindən millətçi gənclər Ankara gəlmiş, iqtidara qarşı o zamana qədər görünməmiş böyük mitinqlər keçirilmiş, yüzlərlə adam həbs edilmiş, Türk milliyətçisi Türkiyə Cümhuriyyətində Kommunizm qarşısında böyük imtahan vermişdi. Məhkəmə Nihal Atsız 6 aylıq cəza kəsmiş, cəza təcili olaraq yerinə yetirilmişdi. Məhz bu gün -3 May 1944-cü il Türkcülük Bayramıdır. "Türkçülük, Milliyətçilik Bayramı" olan 3 May bu gün də Türk milliyətçiləri tərəfindən bayram kimi qeyd edilir.

*Bu hadisədən sonra Türkiyə Milli Şef İdarəsi milliyətçilərə qarşı hərəkatə keçmiş, xüsusilə 19 may 1944-cü il törənlərində Cümhurbaşkanı İsmət İnönünün milliyətçilərə qarşı sərt ittihamlarla çıxış etməsi, Nihal Atsız və arxadaşlarını vətənə xəyanətdə suçlaması, onlara qarşı sərt tədbirlər görülməsini söyləməsi gözənlənən hücumu gerçəkləşdirmiş, Nihal Atsız, Alparslan*

Nəhayət, 1950-ci ildə Türkiyədə tək partiya, tək hakimiyyət dövrü sona ermiş, çoxpartiyalı sistem yaranmış, Demokrat Partiyası Adnan Menderesin rəhbərliyi ilə iqtidara gəlmiş, sərt davranışlar yerini dözümlülük və sevgiyə tərk etmiş, fikri çalışmaları sürətlənmiş, "Türk Kültür Dərnəyi", "Türk Milliyətçilər Dərnəyi", "Türk Ocağı" kimi Türk mədəniyyətinə, Türk ədəbiyyatına, Türk tarixinə, Türk dilinə xidmət edən təşkilatlar yaradılmış, milli şüurun yenidən canlanmasında önəmli rol oynamışlar. Türkiyə yenidən 60-ci illərdə böyük sarsıntılar keçirmiş, 1965-ci ildən başlayaraq sovetlərin təhriki ilə ölkənin şərq və cənub-şərq bölgəsində bölücü və yıxıcı fəaliyyətlər yenidən başlamış, ciddi boyutlara ulaşmışdı. Belə bir vəziyyətdə Nihal Atsız yenidən açıq mübarizəyə başlayaraq nəşr etdirdiyi "Ötükən Dərgisi"ndə bu bölücü hərəkatə qarşı silsilə yazılar dərc etdirmişdir. Bu silsilə yazılarını "Konusmalar: 1-2-3", "Bağımsız Kürd dövləti propaqandası", "Doğu mi-

Qorutürk öz səlahiyyətindən istifadə edərək Atsızın cəzasını əfv etmişdir. Ömrünün qalan 10 ilini Atsız elmi çalışmalara sərf etmiş, sakit bir həyat keçirmişdir.

*XX əsr Türk milliyətçiliyinin öndərlərindən olan Nihat Atsız həm də Türk dili və tarixini mükəmməl bilən bir Türkoloq, bir öyrətmən, bir yazıçı və bir şairdir. Türklərin Göy Türk dövrünü özünün məşhur "Bozqurdların ölümü", "Bozqurdlar diriliyor" və "Ruh adamı" adlı tarixi romanları ilə əbədiləşdirmiş, ən qədim çağlardan başlayaraq Səlcuqluların son dövrünə qədərki dövrü əks etdirən və 1943-cü ildə çap etdirilən "Türk ədəbiyyatı tarixi" adlı əsəri ilə Türk bədii təfəkkürünü şərh etmiş, şeirlərində "Ülkü" (İdeal) mövzusunun ön planına çıxarmış, məqalələrində dövrünün ictimai-siyasi proseslərini əks etdirmiş, bütün yaradıcılığında Türkçülüğü və Turançılığı təbliğ etmiş, özündən sonra Türklük şüuruna sahib Türk millətçilərindən ibarət böyük bir "ordu" qoyub getmişdir. Türk milliyətçilik tarixinin ölməz simalarından olan Nihal Atsız 11 dekabr 1975-ci ildə 70 yaşında İstanbulda vəfat etmişdir. Ruhü şad olsun!*

Nihal Atsızla görə, "Ülkü, ilk öncə insanların qəlbini dərinliklərinə doğulur, sonra dastanlaşaraq şüura keçir, böyük mütəxəssislər tərəfindən açıqlanır. Daha sonra böyük qəhrəmanlar onu gerçəkləşdirmək üçün böyük həmlələr yapar. Bu həmlələr sırasında da ülkülü millətlər qəhrəmanlarının ardından könlü istəyi ilə koşar. Bütün uğraşmalar arasında da o millət yürüyər, öncə mənən, sonra maddi cəhətdən irəliləyər, olqunlaşaraq yetkin hala gələr... Milli ülkülərdə azdan çox doğru üç dönmə vardır: bağımsızlıq, birlik və fəthlər".

Türklər üçün savaşı "toy-bayram", qələmi, fırcanı "oyuncaq" sayan Nihal Atsız sonda belə bir fikir irəli sürür ki, "Şah əsərlər süngülərlə yazılır ancaq!"

*Atsızla görə, "Türkcü, Türkinin üstünlüyünə inanan kimsədir. Türkü zəfərdən zəfərə ulaşdıran fəzilətlərin hamısı Türkün qanında, ruhundadır. Bu fəzilətlər Türkün daxiliində gizli bir*

## Böyük Türk milliyətçisi Nihal Atsız



**Türkçülük, yükselmək üçün değil, yükseltmek içindir.**

*Türk dövrünü özünün məşhur "Bozqurdların ölümü", "Bozqurdlar diriliyor" və "Ruh adamı" adlı tarixi romanları ilə əbədiləşdirmiş, ən qədim çağlardan başlayaraq Səlcuqluların son dövrünə qədərki dövrü əks etdirən və 1943-cü ildə çap etdirdiyi "Türk ədəbiyyatı tarixi" adlı əsəri ilə Türk bədii təfəkkürünü şərh etmiş, şeirlərində "Ülkü" (İdeal) mövzusunun ön planına çıxarmış, məqalələrində dövrünün ictimai-siyasi proseslərini əks etdirmiş, bütün yaradıcılığında Türkçülüğü və Turançılığı təbliğ etmiş, özündən sonra Türklük şüuruna sahib Türk millətçilərindən ibarət böyük bir "ordu" qoyub getmişdir. Türk milliyətçilik tarixinin ölməz simalarından olan Nihal Atsız 11 dekabr 1975-ci ildə 70 yaşında İstanbulda*

*Türkcə və İsmət Tümtürk kimi şəxsiyyətlərlə yanaşı, 35-ə qədər seçkin vətən övladı həbs edilmiş, sorğulama bəhanəsi ilə şiddətli işkəncələrə məruz qalmışlar. Cümhurbaşkanı İsmət İnönünün bu nitqləri Türkiyə millətçilik tarixində bir qara ləkə kimi qalacaq. Vətənlərini, millətlərini sevməkdən, Sovet Rusiyasında gəlməkdə olan böyük təhlükəyə diqqətini çəkməkdən başqa heç bir suçu olmayan bu seçkin insanların Türkiyə adı daşayan məmləkətdə həbs edilib işkəncəyə məruz qalmaları, ölkənin başçısı tərəfindən vətənə xəyanətdə suçlanmaları utançverici bir hadisədir.*

tinqlərinin pərdə arxası", "Satılmışlar", "Moskva uşaqları" və s. kimi başlıqlarla dərc etdirən Nihal Atsız marksistlərin, Rusiya yönülülərinin doğu və güney-doğudakı fəaliyyətləri haqqındakı görüşlərini açıqlamış və yenə də 1 il 5 ay müddətinə həbs cəzasına məhkum edilmişdi. 60 illik çiləli və mücadiləli həyatı bu böyük Türk mücahidini yormuş, yıpratmışdır. Bir çox elm adamı, yazıçı və gənclik dərnəkləri təmsilçiləri dövrün Cümhurbaşkanı Fəxri Qorutürkə müraciət edərək Atsızın əfv edilməsini xahiş etmişlər. Atsız heç bir suçu işləmədiyinə görə əfv diləməmiş, lakin Cümhurbaşkanı Fəxri

*şəkildə yaşamaqda, fürsət və imkan aramaqdadır. Türkcü, sərt yaşamaqdan xoşlanar və ən böyük sərtliyi də göstərar. Türkcü, təvəzökar olmağa məcburdur, etdiklərinin təqdir edilməsini gözləməz. Çünkü təqdir bəkləməklə bir xudbinlikdir. Türkcü, millətə bir xidmət edərkən onu bəyənləmək üçün deyil, vəzifə bildiyi üçün yapar. Türkcülük yüksəlmək üçün deyil, yüksəlmək içindir. Topluqlar fədakar fərdlərin çoxluğu sayəsində yüksəlir. Türkcülük bir fikirdir, bir ideya olduğu qədər bir inandır. İnanc olduğu üçün də mübahisəsiz olaraq qəbul olunmalıdır. Türkcü, heç şübhəsiz, Türklərdən olar!*